

The Biblical View of Truth

کیوں ہے اس میں بھٹے وچ شردے تے آں پر بھٹے دے طور تے لودے نہیں۔ ایس لئی کہ ساڈی لوئی دے ہتھیار جسمانی نہیں۔ بلکہ رُب و لوں قادر آں کہ قلعیاں نوں ڈھادیے اس میں تصور ان نوں ڈھادیندے آں۔ بلکہ اک چنگیائی نوں جیڑی رُب دی چکھان دے خلاف کھلوندی اے۔ تے اس میں ہر اک دھن نوں قید کر کے مسخ دے تاج کر دیندے آں۔ اس میں تیار آں کہ جدوں تیرھاڈی فرماں داری پوری ہووے تے اس میں ہر طراں دی مانرمانی دا بدلہ لئیے۔

نمبر 3۔ حق تصنیف 20003 جان ڈبلیو روبرٹ پوسٹ آفس بکس نمبر 68 بونیکوئی

ٹینیسی 37692۔ جوری فروری 1983

ای میل: tjtrinityfound@aol.com

ویب سائٹ: www.trinityfoundation.com

ٹیلی فون: 4237430199۔ فیکس۔ 4237432005

بائبل دا حق دا نظریہ

جوہن ڈبلیو روبرٹ دے مطلق

مدون دی اشاعت: ایہہ خطاب ہندھ 17 نومبر 2004 نوں ایوٹو بیورو جیکل تھیو لو جیکل سوسائٹی، سین انٹونیو میکساڈی سالانہ میٹنگ وچ پیش کیتا گیا۔ میں شروع وچ ایہہ آکھاں گا کہ میں رہناں یوے صفحاں توں کوئی یوے راز انشاء نہیں کرنا چاہند لہر صرف اوس حالت نوں دوبارہ بیان کرنا چاہند آں جیڑاں انجیل وچ سکھیاں گھیاں نہیں اتے جنوں مسیحاں نے (اتے کچھ غیر مسیحاں نے) اک نیوی نسل تے اک نیوے گرجا گھر دے لئی بوہت مدت توں پھڑیا ہونیا اے جیدے وچوں زیادہ تر ترک کردت گئے نہیں۔ غیر منطقی تے مخالف عقل پرستیجہ لے سکھائے ہویاں دے وچکار عموماً ایہل کانت دے زمانے توں چھا گئی اے جیڑی کہ ایسویں صدی دی مقبول سوچ تے غالب آما شروع ہوئی اتے اوہ ایسویں صدی وچ اپنا تسلط مکان دی کوئی علامت نہیں دکھاندے۔

میں ایہہ وی آکھداں کہ میں حق دے ابتدائی نظریاں وچوں جنہاں وچ مطابقت اتے ابلاغیت دے پرانے نظریات تے جدید عملی شخصی فن دے نظریات نہیں تے بحث کرن ارادہ نہیں رکھدا۔ لہدے باوجود میں ایہہ نشاندہی کرداں کہ ایہہ چاروں نظریات حق تے تجویزی نہیں۔ حق دے مطابقت نظریات دے مطابق سچی تجویز یکساں جو اے اتے اک دوجے دی دلالت کردی تے اولین مفروضہ میں حق دے ابلاغیاتی نظریہ دے مطابق سچی تجویز ناں بہا دھتاق دے نال لازماً اتفاق کردی اے؛ حق دے عملی نظریے دے مطابق تجویز سچ ہو جاندی جیدوں عمل وچ آمدی اگر اوہ ک کرن تے کامیاب نتیجے دی پیش گوئی دے ول لے جاندی۔ حق دے شخصی فن دے نظریے دے مطابق اک جوہر نوں سچ آکھنا محض کسے دی تجویز نوں دی مقبولیت دا ظہار اے۔ ایس سارے وچ جیڑے وی نظریات مسائل رکھدے نہیں اوہناں وچ ایس گل توں کوئی انکار نہیں اے کہ حق تجویز اے۔

اوہ معاملہ جیدے تے میں ایس شام خطاب کرنا چاہند آں اوہ حق دی بحث وچ رہناں نظریاں توں زیادہ بیا دی اے کیوں ہے گزشتہ صدی وچ خود حق دی تجویزی اصل دا ڈھے بیمانے تے انکار کیتا گیا اے خاص طور تے مذہبی معاملات تے۔ دینیات تے اک بااثر دباؤ رکھیا اے جیڑا خدا دے ناقابل ہون دی تعلیم دیند اے تے تائید کردا اے کہ اگر اسی پیچھے کم از کم رکن عدالت ڈیویسینس تک جائیے جیدے پانچویں صدی دے کم

صوفیانہ تے الہامی ناں، دے حصیاں وچ پروکلس بہت پرستی دے خیالاں نوں سیاہ دور وچ بوہت منیا گیا تے ذہن وچ رکھیا گیا۔ ڈیوٹیسٹیس دے مطابق خدا حتیٰ کہ اپنے آپ نوں نہیں جامد: ”خدا نہیں جامد کہ اوہ بد ذات خود کیتے اے کیوں جے اوہ کوئی کیتے نہیں اے۔ جیوس کہ گورڈن کلارک نے بیان کیتا:

ساریاں توں اعلیٰ سبب حقیقی طور تے کسے وی ناں نال بیان نہیں کیتا جاسکدا؛ سارے سارے اشارے علامتی نہیں۔ مجازاً خدا توں حق، پچنگیائی، اصل، روشنی، سورج ستارے، سانس، پانی تے لامحدود دو جیاں شیواں آکھیا جاسکدے۔ پر اصل وچ خدا ایہناں ساریاں علامات توں اتے اے ایہناں وچوں ہر اک دوجے دی تردید کردا اے۔ جیوس حق تے جھوٹ۔ چنگا تے برا روشنی تے تاریکی پر خدا کوئی تردید نہیں رکھدا اے۔ اوہ ساریاں توں ضروری، ساریاں توں چنگا، اتے جیڑا کجھ ڈیوٹیسٹیس نے آکھیا۔ 1

اتھے ڈیوٹیسٹیس دی دییات دے کجھ نمونے ہیں:

افلا دی شلاہ سورییاں توں وڈھا خدا تے ساریاں توں چنگا مسیحی آدمیاں دے روحانی علم دے رہنما سانوں اک اعلیٰ نامعلوم اتے ساریاں توں شاندار تے عارفانہ کہایاں داساریاں توں اتے سرے دے ول بجاطور تے گامزن کردا اے جتھے خاموشی دی تیز اداسی وچ دییات دے سادہ، غیر مشروط تے ناقابلِ تغیر راز پوشیدہ ہیں

ایہہ چھپیاں ہونیاں شیواں نوں ظاہر کردی اے جیڑے اوہدی گہری تاریکی وچ ساریاں توں زیادہ شاندار ذات تے چمکدے نہیں اتے نامعلوم تے ناظر آن والی ذات۔ غیر سوچ دے ساریاں توں خوب صورت تے برتر دماغاں وچ گھر کردی اے۔ 2

ساڈے خدا وند یسوع دی خدائی ایس سارے دی وجہ تے کاملیت جیڑی ایہناں سارے اکھراں تے پوری اتردی اے تے نہ ای ایہہ حصہ اے تے نہ ای مکمل اے اتے حصہ اے جیڑی اپنی ذات وچ ذات وچ ہر شے رکھدی اے۔ یعنی دوہیں مکمل وی تے حصہ وی اتے اتے وہ رہندی اے تے اگے وی رہندی اے۔ لا کاملیت وچ لا کاملیت دے وسیلے دے طور تے درحقیقت کامل اے۔ پر ساریاں توں کامل تے ابتدائی کامل دے طور تے کاملیت وچ کامل ایشکل دے غیر اک شکل دا وسیلہ اے ایہہ شکل اے جیڑی شیواں وچ شکل بناندی اے۔ اتے دیاں شکلاں وچوں کوئی شکل نہیں شکل دے غیر اے۔ اصل دی پیدائش کسے وی اصل دے نشان دے غیر، ساریاں توں اصلی ہر اصل توں اعلیٰ، تربیت ساریاں بنیاداں تے حکماں تک محدود اے اتے ہر بنیاد ہر حکم دے مطابق بنائی گئی اے۔ 3

1 گورڈن کلارک دی تشلیشی بنیاد (1957) 2000، 198 وچ تھیلز ڈیوٹیسٹیس نے فلسفے دی تاریخ۔

2 علماء دی دییات، 1:1۔

3 مقدس ناں، 2:10۔

ایس قسم دیاں ریاکارے محی گل بات ہر عہد دے ماہر دییات نے پیداکیتی نہ صرف اوہناں نے جیڑے صدیاں توں صوفی کہلانے گئے بلکہ اوہناں نے وی جیڑے اسی کجھ ویلے دے بعد ویکھاں گے ہالینڈ دا قانون دی تعلیمات قبول کرن والا ہرمن یونک۔ جیدے اصلاحی علم اذعان اصول دے چار مجموعہ کلام پہلی واری انگریزی زبان وچ ظاہر ہو رہے ہیں۔

حق تجویزی اے

حق دا نظر یہ جیڑا میں دوبارہ بیان کرنا چاہندا آں کہ حق تجویزی اے۔ ایہوں ہر سادہ کرن دے لئی حق صرف تجویزی دی اک جائیداد، خصوصیت یاں صف اے ایہہ نظر یہ باقی نظریاں نال فرق وکھاند اعلیٰ تے مشہور دوہیں، حق انفاقا لوانی دی صورت وچ حق اک واقع اے، حق مصورانہ اے،

حق تجرباتی اے، حق جذباتی اے حق ذاتی طور تے حق بطور تصوف وچ کھویا ہوئیاں روحانیت دے نال منسلک۔

ایہہ آخری نظر یہ کہ حق ذاتی اے نہ کہ تجویزی اے ماہر دیات نوں وضاحت دے لئی اتے باہل دے یقین دے تصورات ”واہستگی“ ذاتی تعلقات اتے ”اتحاد“ دے بدلانا دے ول لے جاوے۔ اس طرح کلام نوں اندر ای اندر توں کھوکھلا کر داریا۔ نیوے عہد نامے نے ”یقین“ دا کھر تے ایہدے ہم اصل نوں سو نوں واری ورتیا خاص طور تے کلام تے یقین، انجیل تے یقین، مسیح تے یقین، تے کد اتے یقین دے لحاظ نال (اتھاتی طور تے جیدوں انجیل کسے شخص دے نال یاں اسم اشارہ دے لئی یقین دا کھر ورت دی اے تے ایہدے مطلب اوس شخص دے بولے گے اکھراں اتے اتے اوس شخص تے یقین کرنا اے۔ اسم یاں اسم اشارہ دا استعمال کسے تجویزی یاں تجویزاں دے مجموعے دا حوالہ دین دا کسادہ تے مختصر طریقہ اے۔) 4 وجی طرف مرتکب ہونا تے ایہدی ہم اصل تعداد وچ بوہت گھٹ ورتے گے اتے تقریباً ہمیشہ پاپاں دے ارتکاب دے لحاظ نال۔ ڈوملڈ میک کین نے یقین نال سمجھوتے دے نال اس بدلانا تے ایہہ آکھدے ہووے تبصرہ کیتا کہ ایمان دا اجازہ کسے شخص دے ذاتی سمجھوتے دی روح نال اس امتیاز دا کوئی جواب نہیں چھڈدا (یاں حتی کہ دیدہ دانستہ طور تے ناقابل حصول تلاش اے) اس طرح دے سمجھوتے تے اوہ چیز ”اقتیادت اصول“ 5 وچ شامل اے صاف صاف آکھنے کہ اگر کسے شخص نال وعدہ تجویزی حق تے ایمان دے لئی متبادل اے تے فر کوئی وجہ نہ ہووے گی کہ بھوت پریت تے جذباتی ارتکاب نہ کیتا جاوے۔ ورت ای زیادہ سکھیا ہوئیا 1930 دا جرمن معاشرہ چیز زمین تے کسے وہور قوم توں زیادہ پی اتھادی پرکچھا اتے کروڑاں رومی چرچ ریاست دے ممبر رکھدے سی دوس قیادت دے اصولاں تے حکومت کردے سی نے انج کیتا۔

اس مخالف عقل پرستی دا حصہ چیز اسارے مذہباں مشرقی، مغربی، مسیحی، غیر مسیحی، رومی، تقلید پسند تے پرائسٹ وچ رچیا گیا اے اکیسویں صدی دے شروع وچ دوں قسماں داسر دل اے۔ ایہہ عقیدہ کہ دل سر، دماغ تے عقل نوں پیش کر رہیا اے ایہہ دل توں کم تر اے چیز ارواح تے جوہات نوں پیش کر دایا ایہہ انجیل دے لئی پردیسی اے تاں جے کوئی وہ ماہر دیات نوں تے نظائر مسیحاں نوں لگارتا پڑھ تے سن سکدا اے چیز ”دل دی مذہب“ بالمتقابل ”سرد مذہب“ دے بارے وچ بک بک کردے میں اتے قدیم دی تعریف کردے میں اتے بعد والے دی مذمت کردے میں

6۔

پہلاں میں کجھ شرطیاں دی تعریف کراں گاتے فر اپنی دستاویز دی اصل ”انجیل دا اک امتحان“ دے ول آوں گا۔ پہلاں تے ایہہ کہ میں کسے انسانوی طریقے نال نہیں بلکہ خاص طریقے نال اکھر تجویز دا نوں ورت دا آں۔ اک تجویز اک استقری جملے دے معنی رکھدے نیں۔ سو الیہ، حکمانہ، اتے نجائیہ فقرے تجویز نوں ظاہر نہیں کردے۔ گرج دارسولات، بناوٹی سوالیہ فقرے عملی طور استقری فقرے میں۔ فعلیاں دیاں آوازاں دا معاملہ نہیں اے دو استقری فقرے اک غیر متحرک صدا تے دوجی متحرک صدا اک ای تجویز نوں ظاہر کر سکدیاں نیں جم نے ہال نوں ملایا تے ہال نے جم توں مار کھدی اک ای تجویز نوں ظاہر کردیاں نیں، زبان دا معاملہ نہیں اے ای پلیٹ، اس ریگلیٹ تے بارش ہو رہی اے سارے اک ای تجویز نوں ظاہر کردے نیں ویسے ایہہ اصول انجیل دے ترجمے دے لئی اک حالت اے اگر ایہہ اصول سچ نہیں اے تے فر انجیل دا ترجمہ بیاں درحقیقت زبان نال دوجی زبان وچ کسے وی دستاویز دا ترجمہ ممکن نہیں ہو سکدا۔

وجد آفریس کفر:

میں نے چند لکھوں پہلاں اس حقیقت دی نشاندہی کیتی سی کہ ہم عصر گر جا گھراں نے باہل دے نظریے نوں ترک کر چکے میں۔ اج کل دی مسیحیت دا حالیہ موضوع ”وجد آفریس کفر“ تے اک مضمون رکھدا اے۔ مصنف رابرٹ سینڈرز نے تن حوالیاں توں شروعات کیتی جیڑی میں اتھے دوبارہ بیان

کردا آں۔ پہلاں بیان یونائیٹڈ میٹھو ڈیسٹ چرچ دے شپاں دی مجلس ولوں 24 مارچ 2004 وچ سامنے آیا:

دامن دامقدمہ (میٹھو ڈیسٹ پادری دی ہم جنس پرستی تے سماعت) یونائیٹڈ میٹھو ڈیسٹ چرچ وچ ہم جنسی

4 گورڈن اتچ کلارک دی تشکیلی بنیاد 2004 وچ ”ایمان کی حفاظت کیہ اے؟“ ویکھیے۔

5 کال ہنری دی تصنیف ’خدا دا ظہور تے اختیار 486-487:3 وچ بیان کیتا گیا۔

16 انجیل توں دل ادماع دوس قسماں دی تردید دے لئی کلارک دی تصنیف ایمان دی حفاظت کیہ اے؟ 55ff۔

موضوع تے اختلافات ظاہر کر دیاے شپاں دی مجلس ایس نا اتفاق تے تون افسوس دے نال آگاہ کر دی سی۔ انج دے لہیاں وچ اسی بد کردے آں کہ مسیح کسے راستے دی باہمی رضامندی تے انحصار نہیں کر دا۔ ایہدے بجائے میں یسوع مسیح وچ ہم پیار وچ جکوں ہووے نیں جیڑے ساڈے اختلافات تے سبقت لے جاندا اے تے سائوں اک دوجے دے نال اک میز تے بیٹھن دے لئی آکھدا اے۔

مہربانی کر کے ایہہ یاد رکھو حق دے تجویزی نظریے نوں اتھے ”رائے“ دا کردار ادا کیتا اے۔ جیڑا سبقت لے جاندا اے تے ”پیار“ کہلاندا اے کججا رہندا اے۔ اتحادیوں تے دماغ دا اتحاد نہیں اے جیوس پولوس نے 1 کرنتھیوں 10:1 وچ حکم دتا۔ ”ہون اے بھائیو میں تہانوں ساڈے خد و مد یسوع مسیح دے نال دی خاطر اتماس کر دا آں کہ تہانوں اک ای گل آکھاں تے تہاڈے وچ اختلاف نہ ہووے بلکہ تھی سارے یک دل تے اک رائے ہوکے کامل طور تے ملے رہنو“ بلکہ جذبات، احساسات تے تجربات دا اتحاد اے 7۔ پولوس نے تجویزی اتحاد دا حکم دتا ”اک ای گل آکھاں“ ”یک دل“ ”یک رائے“ ایس لئی واضح طور تے رائے دی ایہہ باہمی رضامندی اے جنوں میٹھو ڈیسٹ نے ترک کر دتا۔

دو جابیان پریس پیپرس چرچ (یو ایس اے) دی جنرل اسمبلی دے 1998 دے ٹائٹ ڈوگلس اولڈبرگ نے دتا۔ ایہدے تبصرے نے دو آدمیاں نوں بیان کیتا اک ہم جنس پرستی پریس پیپرس پادری تے اک اوہ پادری جیڑا ہم جنس پرستی دی مخالفت کر دا اے جنہاں نے پُر زور طریقے نال اسمبلی دے سامنے خطاب کیتا جیدوں اوہناں نے اپنی تقریریں ختم کیتیاں تے بغل گیر ہووے۔ اللڈبرگ نے آکھیا، جیدوں اوہناں نے ختم کیتا تے اسی سارے کھوے ہووے تے بھاری گلے دے نال تے اکھاں وچ تھر وں دے نال جیدوں اوہناں نوں بغل گیر ہووے ویکھیا تے با آواز بلند کیتی۔ اوس دن عقائد نوں نہیں ملایا گیا بلکہ دو متضاد عقائد دے لوکاں نے مسیح وچ ملاپ کیتا۔

اتھے حق دے تجویزی نظریے نوں ”عقیدہ“ آکھیا گیا اتے 4 ہوں ”مسیح وچ ملاپ“ دے ماتحت کیتا گیا جیڑا ظاہری طور تے محبت نال ہم جنسی تے مشتمل اے۔ اک واری نیر اولڈبرگ نے اتحاد دی تعریف کیتی تے جیڑا اوہنے محسوس کیتا کہ ایہہ مسیحی اتحاد نہیں اے بلکہ کجھ ہور اے۔ مسیحی اتحاد جیوس کہ پطرس نبی نے 1 پطرس 3:8 وچ لکھیا اے کہ یک دلی دا اتحاد اے: ”اتے آخر کار تھی سارے یک دل ہو۔۔۔۔۔۔“ ایہہ کلمے کہ ”مسیح وچ“ علمائے تجریدی فکر دے پسندیدہ نہیں جیڑے اوس ویلے تیکر بے معنی نیں جیدوں تیکر اے نہ سوچیا جاوے کہ مسیح دے نظریات انجیل وچ ظاہر کیتے گئے نیں۔ آدمیاں نوں صرف اک ورگے نظریات دی بناتے ملایا جاندا اے صرف ایس طرحاں ای اوہ سا تھیاں وچ آمدے نیں۔

تیبجا کلمہ ایپسکوپل چرچ دے صدارتی شپ فرینک گرسولڈ دی دے ولوں آیا اے:

اسی سارے کید اں اکھٹے ہو سکدے آں۔ ساڈی انفرادیت کید اں جس سکدی اے ساڈے منتشر نظریات تے خدا دی منشا دے بارے فرق فرق سوچیاں مل سکدیاں نیں جیڑیاں کہ سارے نہمات دے مطابق ہوں۔ اسی سارے ایہہ کرسکدے آں کہ ایمان تے راستی تے چلیے ایہہ جاندا ہے ہووے کہ سارے ترا دید تے حقیقتاں اتے نہ یکجا کیتے جان والے حقائق جیڑے انجیل توں تسلسل تے غیر تسلسل نیں اوہناں نوں ساریاں توں وڈھی تے ساریاں نوں مقبول مسیح دی راستی وچ اکھٹا کیتا جاوے جیڑا مسیح دے اکھراں دے مطابق ہالے پورے طور تے اگے لینا ایاتے جانا اے۔

اتھے ساریاں توں وڈھا کہلان والا تے ساریاں نوں پس مسیح دا حق اے جیڑا درحقیقت درست بظاہر غلط، متضادات اتے ناقابل مصالحت حقائق شامل

کرداے تے متحد کرداے۔ اتے جیڑا سارے نہماں نوں من دا ایاتے لفظی تجویزی دی مخالفت کرداے۔ تاریکی وچ سفید وی سیاہ ہوندے میں۔ ایہہ آراء آج کل میتھوڈیسٹ، پریس، پیرس، ایپسکوپل، لوٹھرن، پنٹسٹ، کرسٹیچ، ارمینیئن، پروٹسٹنٹ، اصلاحی، رومن کیتھولک مشرقی تقلید پسند کر جا گھراں وچ عام اے۔ کوئی کلیسیا وی ایہناں جذبات توں آزاد نہیں۔ امریکہ دے پادریاں تے عام لوکاں دی ثقافت وی حق دے ایس نظر یے توں سیراب اے۔ حق دا ایہہ نظریہ نیو انیس اے جو اس کہ مصنف نے نشاندہی کیتی بلکہ اے صدیاں توں چلدا آندا اے۔ اگرچہ بیسویں صدی نے ایہدے کجھ پرزور انداز دیکھے۔

سنیڈ نے آج دی مسیحیت دے مضمون وچ وجد آفریس دے دس اصول نبرست کیتے۔ ایہناں وچوں سارے ای میرے مقصد نال تعلق نہیں رکھدے پر میں تن دی نشاندہی کراں گا۔ مصنف نے ایہناں وجد آفریس اصولاں دا تقلید پسندی دے اصولاں نال موازنہ کیتا پر اوہ ہمیشہ بائبل دے خیالات نوں صحیح طور تے بیان کرن وچ کامیاب نہیں ہوینا۔

7 اپراہ وولفرے نے جنوری 2002 وچ اپنے رسالے دے موضوع تے ”میں یقین کرن دے لئی کیہ معلوم کراں“ حق اوہ اے جیڑا صحیح ہو چکا، اتے پورا محسوس ہووے۔ (پیار ڈکھ نہیں دیندا ایہہ بوہتہ جزگا محسوس ہووے) ”ایس لئی بریاں خبراں سچیاں نہیں ہوندیاں جیدوں تیکر کہ اسی خود بُرے نہ ہوئے

اتے نہ بریاں خبراں تے خوش ہوندے ہوں۔ فیہ ایہہ ساڈے لئی سچ ہوندیاں نہیں۔

وجد آفریس اصول #1: رُب یعنی ذات وچ یاں کلام تے کلام دے رائیں اپنے ظہور وچ کدی وی زبانی نہیں اے۔ اوہ ہمیشہ زبان نال سبقت لے جاند اے۔

یقیناً ایہہ علماء دامتشر کہ اسرار اے جیڑا عام طور تے رُب دے نال اتحاد نوں ناقابل بیان تجربے دے طور تے بیان کردے نہیں۔ ایہہ تقلید پسند دینیات نوں اسرار وی اے جیڑی آکھدی اے کہ رُب دا ظہور تجویر وچ نہیں اے بلکہ واقعات وچ اے خاص طور تے بندیاں دے امتحان دے واقعات وچ۔ ایہہ ای اصلاحی مفکر اں دا خیال اے۔ جیوس ہرمن یونگ نے اپنی کتاب ”رُب دا نظریہ“ وچ پہلے 25 یاں ایہدے توں بولتے صفحے ایس اسرار وچ گزار دتے ہیں کہ رُب بارے کافی معلومات موجود نہیں۔ انجدا کوئی ناں نہیں جیڑا اسانوں اوہدے وجود بارے ڈسے کوئی تصور اوہدے نال مکمل اتفاق نہیں کردا۔

کوئی بیان اوہدے نال انصاف نہیں کردا۔ باپ، رُب تے آقا دے اکھر اوہدے لئی اصلی ناں نہیں بلکہ لقب نہیں جیڑے اوہدے چنگے گماں تے عملاں توں کڈھے گئے ہیں۔ اوہ ہر ذات تے انسانی سوچ توں برتر اے۔ ایہدے مطابق جدوں اسیں رُب نوں نامزد کرنا چاہئے تے اسیں ادھار دے اکھر ورتدے آں۔ اسیں اوس وحدانی، نامعلوم ذات، ساریاں تے سبقت لے جان والا، نیکی توں ودھ کے، ہر ناں، کلام تے سوچ توں ودھ کے دا تصور نہیں کر سکدے۔ ایہہ بیان کہ ”رُب نوں بیان نہیں کیتا جاسکدا، اوہدا کوئی ناں نہیں، کوئی محد و دلا محد و ذوں نہیں پھڑسکدا“ سارے ماہر دینیات دے گماں وچ نظر آوندے ہیں۔ اوہ حقیقہ طور تے من دے نہیں کہ رُب ساڈی سمجھ، تصور تے زبان توں اعلیٰ اے۔ جیڑا رُب بارے آکھیا گیا اے رُب اوہ نہیں اے بلکہ رُب قابل بیان اے۔ 8

یقیناً ایہہ اکھر بائبل دے حق دے نظریے، تجویزی ظہور دے نظریے، بائبل دا تصور کہ رُب اپنے بارے وچ سچ دسد اے، بندیاں، اکھراں تے تجویراں وچ بندیاں دی ذیادے آٹ اے۔

تاہم یونگ دے اکھراں مشرقی مذہباں جنھاں وچ مشرقی مسیحیت، ہندو مذہب دے نال سازگار نہیں، مثال دے طور تے رُب دے بارے وچ منہی بولیاں انکار کرنا۔ مشہور ہندو مکالمہ ورتیا گیا اے جدوں قطعی حقیقت ”نیٹی نیٹی“ یعنی ایہہ نہیں، ایہہ نہیں بولی گئی۔ رُب انسانی زبان تے سوچ تے

تحریری تجویری بیان توں تھی اے۔

مسیحی کالج

ایہہ بے عقلیت شاید غیر سمجھداری آکھنا بہتر ہووے گا ساڈے نام بہار کالج وچ جمیا۔ دی گزوسٹی کالج دی اجبار، دی کالجین نے اپنی 4 اپریل 2003 دی اشاعت وچ میتھیولیتو کی سو فومورک گل بات شائع کیتی۔ اتھے اوس گل بات ورے موجود اے:

اوس موقع تے (کہ آکھن توں بعد کہ میں غیر مشروط حق رکھدا آں) میرے یار پچھدے نیں کہ ایہہ آکھنا بوہتا چنگا نہیں ہووے گا کہ یسوع خود حق تے جیاتی سی (یوحنا 6:14)۔ تے ایہہ کہ یسوع نے رب دی حکمت تے و فائون ٹھوس شکل دتی تے اوہ ساڈی مکتی بنیا (1 کرنتھیوں 1:30)۔ ایہہ بوہتا موثر نظر آوند اے کہ میں زور دیندا آں کہ ”ساڈے مکتی داتا نے مکتی دے بارے بوہت ساریاں راست شیواں نہیں کیتیاں“؟

”یقیناً داؤد نے جواب دتا۔ ”اوہ کنج دے نیں؟“

”مسیحیاں دہ تر مثل، تمثیل، کنایہ، تشریح نوں ورتد اسی جدوں پہلاں توں کیتے گئے معجزیاں دی بیا دفر اہم کردا اے۔“

”ایہناں ساریاں گلاں دا مخصوص نقطہ ایہہ اے ”میرا محیط اے“ جیدے وچ ”میں ہاں“ ارشاد شامل اے جیڑا اوس سچائی ول اشارہ کردی اے جیڑی بولی تے سبقت لے جان دی اے۔“ میں جواب دین توں رک گیا۔ فیر داؤد نے آکھیا ”کیہ بیا دی طور تے ساڈے مکتی داتا نے مناسب تے تجویری حق نوں اپنیاں شاگرداں تے ظاہر کیتیاں اوہنے اپنے آپ نوں ظاہر کیتا؟

اوہنے میرے وچ اک سوچ نوں ابھاریا۔ با اصول دینیا تجویری تجویزاں نوں بوہت منطقی طور تے دسدی اے، اوہ ایہہ نہیں کہ کیوں ساڈا خداوند دسد اسی۔ تجویری عقیدے وی بعد وچ آوندے و کھالی دیندے نیں جنھاں نوں ایمان دی تائید اتے مذہبی تحریراں آکھیا جاند اے۔ میں ایہہ خیالات اپنے یاروں سنائے۔

”کئی واری اسیں سوچیا کہ اسیں احتجاجی آں“ داؤد ہسیا ”ایمان دے ذریعے تائید بارے ہو رہو لو فیر اسیں اوہدے بارے وچ بولاں گے جیدے وچ اسیں ایمان رکھدے آں“

میں اتفاق کیتا تے فیر میرے یار نے اس نقطے تے ساڈی بحث دا خلاصہ کیتا اے: ”جہاں کہ میں جاند آں“ اوہنے آکھیا ”واحد خاص حق جیڑا اسی رکھدے اں مسیح وچ اے جیڑا اسانوں دسد اے کہ کیوں مٹھو نظر ہناتے کیوں اسی مٹھو اں؟“

خود بخود میرا جواب آیا کہ ”مسیح دے بندے تے بھروسہ کرن نال۔“

”نہ کہ تجویزاں تے یقین کرن نال؟“

8 خدا دا نظریہ۔ حق تے بھروسے دا علم (1951) 13-37

”چلو میں جڑو انداز لگاندا اں پر جیوس میں پہلے تجویز کیتا کہ تجویزاں صرف اوس ذات تیکر لے کے جاندیاں نیں اتے اوہ ذات حق اے۔“

”کیہ تسی اوس ذات دا حصول رکھدے اوہ؟“

ایہہ قسم۔ ساڈے دل تے دماغ وچ اے۔ تاں جے اسی یقینی طور تے نہ مسیح دے مالک بن سکاں گے نہ ای اوہنوں قابو کر سکاں گے۔ نہ ای اسی مسیح نوں چھوٹے چھوٹے حق دے پڑیاں وچ ونڈ سکدے اں اتے صلحات تے نقش کر سکدے آں۔

”یقیناً داؤد نے آکھیا ”میری رائے وچ مسیح وچ تجویزی نجات دراصل نجات نوں ریاضی دی طرحاں بنان دی اک کوشش اے۔ اتے میوں غلط

نہ سمجھو میں ریاضی نوں پیار کردا آں! ریاضی اکھدی اے کہ اس طریقی نوں ورتوں اتے ایہہ پیداوار حاصل کرو“ پر حسابی نجات؟ کینا بھدا خیال اے!“

”میرے ہن وچ اے“ کہ میرے یار آکھدے ہیں ”سائنسی نجات اصلی نجات نوں مکا دیندی اے۔ کیوں جے اصلی نجات اوہدی ذات وچ اے یسوع دے خون تے صلیبی موت وچ اے۔ جنوں میرے بوہت سارے تعلیم دین والے یاراں نے قائم رکھیا: مسیحیت اک مذہب نہیں بلکہ اک تعلق داری اے۔ اک تعلق داری اک جیوی اک غیر منظم، پیچیدہ، باقابل تشریح، میلی شے اے۔ فیروئی ایہہ کیسی وافر اے اتے کیسی حیران کن تے کیسی لطف اندوز ہوسکدی اے۔“ ”اس لئی“ میں اپنے یاروں عرض کیتی ”اسی حق دے نہ ای مالک بن سکدے آں نہ ای حق تے قابض ہوسکدے آں“؟

”نہ کہ تھی یسوع سمجھو“ اوہنے جواب دتا۔ ”اسی یسوع نوں نہیں دس سکدے کہ اوہ کیہ کرے۔ اوہ جنوں چاوے بخشدا اے۔ جیدے نال چاوے تعلق قائم رکھ سکد اے۔“ 19- اس گل بات وچ اسی تجویزی حق دی بے قدری ویکھی ایہہ عقیدہ کہ حق ذاتی اے نہ کہ تجویزی، ایہہ عقیدہ کہ مسیح تمثیلاں تے کنایہ وچ بہتر طور تے بولداسی، ایہہ عقیدہ کہ حقیقت بیان تے سبقت لے جاندا اے۔ ایہہ سارے ہندو مذہب دے نال موافقت رکھدا اے پر مسیحی مذہب دے متضاد اے۔ اسی ایہہ اسراروی ویکھدے آں کہ یسوع ساڈے دل تے خیال وچ اے پر اس خیال دی کوئی تفصیل نہیں، پر ایہد اے مطلب ہرگز نہیں کہ اسی یسوع دی تجویز تے یقین کردے آں۔

ایہہ وجد آفرس اصول کہ ”خدا زبان تے سبقت لے جاندا اے۔“ یوحنا دے پہلے باب دی تردید کردا اے: ابتدا وچ لوگوزسی لوگوز خدا دے نال سی تے لوگوز خدا سی۔ کنگ جیمز کی تصنیف نے لوگوز دا ترجمہ کلام دی صورت وچ کیتا۔ ایہہ اک منطقی کلمہ اے ایہد مطلب تقریر، عقل، دینیات، نظریہ، تجویز تے دلیل اے۔ انجیل آکھدی اے کہ کلام خدا اے؛ ایہہ کدی وی نہیں آکھدا اے خدا زبان تے سبقت لے جاندا اے۔ ایہدے بجائے انا آکھدا اے کہ لوگوز خدا اے۔

اتھے اک اہم نقطہ محسوس کرن دا ایہہ اے کہ خدا دا نظریہ، دلیل اتے زبان کہ نہ تے مشرق نے نہ ای مغربی عیسائی دنیا دے علماء دے سلسلے دے مزاحمت کیتی بلکہ ایہوں رومن کیتھولک، تقلید پسندوں تے پروٹسٹنٹ ماہر دینیات نے پُر زور طریقی تے نال قبول کیتا۔

وجد آفرس اصول #2: ”مذہبی بیانات زبان نوں ورت دے نہیں، پر ادبی زبان صرف بامقصد اصلیت دا (سینڈر دا مطلب عملی) حوالہ دیندی اے۔ جیوی زبان خدا تے لاگو ہوندی اے، ہمیشہ علامتی اے کیوں جے خدا ناقابل بیان اے۔“

ڈوگلس ولسن اک مشہور تے بجا مصنف جیو اصلاح ہون دا دعویٰ کردا اے پر اے نہیں چہنہ ”شاعرانہ علمیات“ دی رائے دتی۔ اوہدی شاعرانہ علمیات دی بیاں اس اصول تے سی کہ خدا تے لاگو ہون والی زبان ہمیشہ مستعار اے۔ درحقیقت ولسن بہتر سی سینڈرتوں۔ ولسن نے بوہت ساریاں غیر مسیحی زبان دے نلاسراں دے نال متفقہ دعویٰ کیتا کہ ساری زبان مستعار اے: یعنی ادبی زبان ورگی کوئی شے موجود نہیں اے۔ یقیناً کج دا نظریہ اوہدے حامیاں دے لئی ذاتی تردید اے لہذا اکھراں نوں ادبی طور تے سمجھنا چاہیدا ایہہ دے نال نال ڈچ ماہر، دینیات جھوٹا دعویٰ کردا اے کہ خدا دے بارے ہر زبان مستعار اے۔

وجد آفرس اصول #3: ”انجیل وجد آفرس تجربات دی تاریخ اے جیوی بائبل نال متعلقہ لوکاں دے معاشرتی مضامین دے مطابق غیر تحریری نقاط فراہم کردی اے (سینڈر دا واضح طور تے غیر تحریری اظہار اے)۔۔۔۔۔ اس واسطے خدائی نوں سمجھن دے لئی بائبل دے اکھراں وچوں کلام نوں سننا چاہیدا اے جیڑا سارے تاریخی مضامین تے سبقت لے جاندا اے۔“

19 ایہہ گل بات شاید کسے امر یکہ دے ”مسیحی کالجیاں چرچ دے اجبار وچ پیش ہوئی ہووے، عام مذہبی رائے دا اظہار کردی اے اتے بیان کردی

اے کہ کیوں صدر نش نے 26 اکتوبر 2004 نوں اے بی سی نیوز دے پروگرام گڈ مارنگ امریکہ وچ چارلس گبس دے سوالاں دے جواب دتے: ”کیہ اسی مسیحی تے مسلمان اک خدای عبادت کردے آں؟“ نش: ”میرے خیال وچ اسی کردے آں۔“ گبس نے پوچھیا، ”کیہ تھی سوچدے آں کہ مسیحی، غیر مسیحی تے مسلمان جت وچ جان گئے؟“ نش نے جواب دتا ”ہاں اوہ جان گئے۔ ساڈے او تھے تیکر جان دے تھلیف راستے نیں۔۔۔۔۔ اوہ عظیم خدای فیصلہ کرے گا کہ کون جت وچ جاوے گا۔“

10۔ گورڈن ایچ کلارک کی زبان تے دیہیات ویکھیں۔ تشلیشی ہدیاد (1980) 1993۔

ایہہ یقیناً تو تقلید پسند دیہیات دے اصول دا واضح بیان اے۔ پر اے پوسٹ صدی دے وسط مسیحیاں تے مشنری اتحاد دے رہنماواں دی آوازوی اے۔ اے۔ ڈبلیو۔ ٹورنر نے پریس، ٹیرین چرچ دے روزنامہ وچ 11 فروری 1970 نوں ایہہ واعظ دوبارہ شائع کیتا۔ پریس، ٹیرین روزنامہ ہون مگدے ہوئے اتر کر دے کہ ایہہ احمدال پسند کالمونیوں دی اشاعت سی جیڑی جنوبی پریس، ٹیرین چرچ دی بائبل دی طاقت نوں پیش کردی اے۔ اوس واعظ نوں ٹورنر نے بڑی مشکل کالمونی تھانے دعویٰ کیتا کہ حق دیاں دو قسماں نیں۔ پہلی قسم اوہ اے جیڑی کانفریہودی سی۔ اوہدے آکھراں دے وچ اے،

مخس منطقی طور۔۔۔۔۔ میں 4 ہونوں صرف 17 آیت توں ای حاصل نہیں کردا (یوحنا 17: 7، اگر کوئی آدمی خدای مرضی دا انتخاب کردا اے تے اوہ جان جاوے گا کہ آیا اوہ میری تعلیم خدای دے ولوں اے یاں میں خدای توں بولد آں) بلکہ یوحنا دی پوری انجیل توں، اوہناں لوکاں دے لئی حق اک منطقی شے سی جیویں کہ اسی جان دے آں کہ دو تے دو چار ہوندے نیں۔

دو تے دو چار نیں۔ ایہہ حق اے پر ایہہ صرف منطقی حق اے۔ اوہ (یہودی) یقین کردے نیں کہ اگر تسی حق دی گل کردے اگر تسی حق دے راز نوں دہرا دے تے تسی حق رکھدے۔ کیوں جے تسی حق دے کلمے نال زندہ ہوندے تے تسی حق وچ زندگی گزار دے۔

اک دی جنگ تے فساد لازمی طور تے بنیاد پرست تے آزادی پسند دی وچکار نہیں اے۔ ایہناں دے وچکار یقیناً فرق اے۔ بنیاد پرست آکھدے نیں کہ خدای نے آسمان تے زمین نوں بنایا۔ آزادی پسند آکھدے نیں کہ ایہہ شروع کرن دا شاعرانہ طریقہ اے۔ حقیقتاً ایہہ ارتقاء دے رائیں آیا۔ بنیاد پرست آکھدے نیں کہ یسوع مسیح خدای اپترسی۔ آزادی پسند آکھدے نیں کہ یقیناً اوہ اک شاندار بندہ سی اتے اوہ آقا سی پر میں اوہدی روحانیت دے بارے زیادہ نہیں جاندا۔ پس اوہناں دے وچکار اختلاف پایا جاندا اے۔ پر میرا خیال نہیں کہ ایہناں معاملوں تے مزید جنگ ہووے گی۔ لوئی اک دو جے محاذ تے جائی پئی اے۔ ہون جنگ تے اختلاف مذہبی حکماء تے مذہبی علماء دے وچکار اے۔

مہاڈے مذہبی حکیم آکھدے نیں کہ فریسی کیہ سی۔ زمین تے یسوع دے بدترین ویری، اتے آکھیا کہ حق تے حق اے اتے اگر تسی حق تے یقین کرو گے تے تسی 4 ہونوں پاؤ گے۔ ایس لکھے گے دے علاوہ وی کجھ اے جیڑی پایا ایہدے وچوں ڈگ کے۔۔۔۔۔ کیہ مسیحی حق دا وجود کانی اے؟ کیاں کیہ حق تے جسم رکھدا اے؟ مزہبی حکیم آکھدا اے کہ حق دی روح دے بارے وچ گل بات اک شاعرانہ بے وقوفی اے۔ حق وجود اوہ سب اے جیڑی ہمانوں چاہیدا اے؛ اگر تسی حق دے وجود تے یقین کرو تے تسی جت دے راستے تے گامزن ہوتے جہانوں کوئی روک نہیں سکدا اتے ہر شے ٹھیک ہو جاوے گی اتے تسی اٹری دناں وچ اک تاج حاصل کرو گے۔۔۔۔۔ جیویں کلمیوں نے مانویت دے خلاف دلائل دتے تے

غلاطیوں نے یہودی قوانین پرستی دے خلاف دلائل دتے پس یوحنا دی کتاب لمبی، غیبی، جذباتی طور تے انڈیلٹی گی کتاب اے جیڑی سانوں مذہبی منطقی تے نوشتے دے رائیں مھو نظر رکھدی اے جیڑی آکھدا اے کہ کتاب ای کانی اے۔ کتاب پرستی انج ای تباہ کن اے جیویں آزاد پسندی۔ بد قسمتی دے نال ٹورنر نے سانوں نہیں دیا کہ ”حق دی روح“ کیہ اے جو دے وجود دے مخالف ہون دی وجی نال تجویزی اظہار ہدایت خود تصنیف اے، جہنوں اوہ حقیر سمجھدے نیں۔ ”حق دی روح“ نوں ادبی زبان وچ بیان نہیں کیتا جاسکدا ایہہ درحقیقت شاعرانہ بیوقوفی اے۔ مزید ایہہ کہ ٹورنر

تجھد اے کہ یوحنا دی ساری انجیل مذہبی منطقییت دے خلاف اک جراثیمی دلیل اے۔ سانوں بائبل دے حق دے نظریے دے مطالعہ یوحنا دی انجیل نوں ویکھ کے کرنا چاہیدا اے۔

انجیل دی تجاویز

ایہہ بہتر اے کہ اسی انجیل دے مطالعہ ایہناں پیراں دی چھان بین مال نہ کرے جیڑے مذہبی معنیوں مال بھرے ہوئے نیں بلکہ اوہناں پیریاں دی چھان بین دے مال کرے جیڑے محض دنیاوی نیں۔ ایہدی وجہ ایہہ اے کہ پیراں دے مذہبی معنیوں مال اسی غلط سمت یاں بے توجہ ہو سکدے اتے ایس طرحاں ”سچیاں حق“ دے مطلب نوں نہیں پہچان سکدے۔ ایہہ ویکھ لین دے بعد کہ سچ اتے حق دے اکھر انجیل وچ عام تے دنیاوی فقریاں وچ پاپا ک روح دے بولن دے رائیں ورتے ہوئے فیر اسی مذہبی دخل دے لیس نوں معائنہ کر سکدے اے۔

مثال دے طور تے اسی ایس آیت نوں لیندے آں: یوحنا 4:37 ”ایہدے وچ ایہہ آکھنا بہتر اے کہ اک بیجا اے تے اک وڈھدا اے“ اتھے اک کہات اے اک مثل کہ انجیل ”سچ“ بیان کردا اے: ”اک بیجا اے تے اک وڈھدا اے“۔ اتھے کجھ وی باطنی، چھپیا ہویا، کوئی ”حق دی روح“ نہیں اے جیڑی خود حق مال فرق کھدی ہووے۔ جیڑی کہ تجویزی اے: اک بیجا اے تے اک وڈھدا اے اتھے حق ادبی، غیر تحریری اتے تجویزی اے۔

اتھے کوئی انجیل دا اشارہ نہیں اے کہ حق ناقابل بیان یاں ناقابل اظہار اے یاں ایہہ کہ انسانی اکھر خدائی حق نوں بیان کرن دے لئی ناکافی نیں۔ 11 نوں زردیاں غلطیاں تے تفصیلاً بحث دے لئی سچ کلا راک دی ایمان دی حفاظت کیہ اے؟ ویکھیں۔ دی ٹرینیٹی فاؤنڈیشن، 2004، 140-133۔ آرمی، انگریزی، فرٹیاں یونانی وچ ورتے گئے اکھر حق دے اظہار لئی ہویاں کافیاں نیں۔

یوحنا 5:31 ”جے میں خود اپنا گواہ بناں تے میری گواہی سچی نہیں ہووے گی۔“ اتھے مسیح آکھدا اے کہ اوہدے اپنے بارے وچ بولے گئے اکھر ”سچ“ نہیں ایہہ کہ جے اوہ اکلے گواہ نیں تے اوہ جھوٹے نیں۔ واضح ہوند اے کہ اوہدے ذہن وچ پرانے عہد نامے دے قانونی اصول موجود سن کہ عدالت وچ بیان قبول کرن لئی دو گواہواں دا ہونا ضروری اے۔ اک گواہ عدالت وچ اظہار لئی کافیاں نہیں ہوندے۔ اپنے بارے وچ اوہدے بیان جے تصدیق شدہ نیں تے فیر سچے نیں۔ ایہہ اوہدے بولے گئے بیان ای نیں۔ جنھاں نوں انجیل سچ اتے جھوٹ دسدی اے۔

یوحنا 5:32 ”اک ہو روی اے جیڑا میری گواہی دیندا اے تے میں جانداں کہ اوہ گواہ جیڑا میری گواہی دیندا اے سچا اے“ ایس آیت وچ یسوع آکھدا اے کہ اوہ جاندا اے کہ یوحنا دے یسوع بارے بولے گئے کلمے سچے نیں۔ اک واری فیر ”سچ“ دا اکھر تجویز نوں بیان کردا اے: ایس معاملے وچ اوہ کلمے جیڑے یوحنا نے یسوع دے بارے جیڑے کہ ”اوہ جیڑا میرے بعد آؤندا اے اوہ میرے توں افضل اے جیڑی جتنی داتسمہ میں کھولن دے لائق نیں، اوہ رب دے اعضا مضبوطی مال پھڑے ہوئے اے جیڑا سنسار دے پاپ چک کے لے جاوے گا۔“ ادبی دی بجائے علامتی اے پر ایہدے معنی ادبی زبان وچ بیان ہو سکدے تے ہونے وی چاہیدی نیں۔ جے کسے نوں ایس علامت دے معنی سمجھنے نیں۔ ایہہ اصل وچ نوں عہد نامے دا درآمد اے جیڑے وچ مسیح نے ادبی طور تے پرانے عہد نامے دی قربانی دے نظام دیاں علامتاں نوں بیان کیتا گیا اے۔ انساناں نوں پتسمہ دین والے یوحنا دے اکھر اں نے صحیح طور تے بھر پور انداز وچ رب دے پتر نوں مجسم کیتا۔ زبان وچ کوئی حرابی نیں، کوئی گہرہ مطلب نہیں جیڑا اکھر اں وچ بیان نہ کیتا جاسکے۔ جنھوں سانوں کسے طرحاں ”حاصل کرنا پوے“ یاں ”سمجھنا پوے“۔ اکھر تے تجویز اں بذات خود حق نیں جنھاں نوں سانوں سمجھنا چاہیدا اے تے یقین کرنا چاہیدا اے۔

یوحنا 10:41 ”بوہت سارے اوہدے کول آئے تے آکھدے سن کہ ”یوحنا نے کوئی کرشمہ نہیں وکھایا پر جیڑیاں گلاں یوحنا نے اوہدے حق وچ

آکھیاں اوہ ساریاں سچ میں۔ اتھے یوحنا تے بولے گئے اکھر میں جھال نوں سچ آکھیا گیا اے اوہ اکھر جیوے یوحنا تے یسوع دے بارے آکھے۔ حق غیر تحریری اے ایہنوں بولیا تے لکھیا جاسکدا اے، تے ایہہ ہمیشہ تجویزی ہوند اے۔ حق نوں انجیل وچ غیر تحریری یاں تجویز دے علاوہ کدی نہیں دیتا گیا۔ انجیل نے سانوں کدی نہیں سکھایا کہ حق کوئی اتفاق، واقع، تصویر، جذبہ یاں تجربہ اے۔ حق ہمیشہ غیر تحریری، تجویزی، منطقی ہوند اے تے صرف سمجھ رکھن نال حاصل ہوند اے۔ انجیل تجویزی حق توں علاوہ کوئی ”ذاتی حق“ نہیں جان دا۔ یقیناً اتھے بندیاں دے مطلق ہتھ دے میں۔ پر اوہ حق ہمیشہ تجویزی ہوندے میں۔ جے کوئی ایہناں تجویزاں نوں ”ذاتی حق“ دے طور تے بیان کرے تے اسیں صرف ایہہ آکھاں گے کہ اوہ ایہناں کلامیاں نوں اوس طراں ورت رہیا اے جو س مارٹن بوبر تے اوہدے طبعے نوں مطلوب نہیں سی۔

یوحنا 19:35: ”تے جسھے ایہہ دیکھیا تے اوہنے گواہی دتی اے تے اوہدی گواہی سچی اے تے اوہ جان دا اے کہ سچ آکھدا اے تاں جے تھی وی ایمان لیا نو“ یوحنا تصلیب دے آکھاں دیکھے گواہ دی حیثیت نال اپنے بارے وچ آکھدا اے اوہ اپنی گواہی تے لکھے گئے بیاناں دے بارے وچ بیان کر دا اے کہا اوہ سچ اے۔ مزید ایہہ کہ یوحنا جان داسی کہ اوہ سچ آکھدا اے۔ غور کرو کہ حق اوہ اے جھوں دسیا جاسکدا اے۔ چکھلی آیت وچ حق اوہ سی جھوں بولیا جاسکدا اے۔ ایہہ غیر تحریری اے، ایہنوں سمجھیا جاسکدا اے تے اک ذہن توں دو جے ذہن نوں دسیا جاسکدا اے۔ ایہنوں اک ساتھ کئی ذہن حاصل کر سکدے نیں۔ یوحنا اندازہ نہیں لگا رہیا سی کیوں جے یوحنا حق نوں جان داسی کیوں جے اوہنوں روح پاک نے علم دتا سی جیڑا ایہہ تجویزاں لکھن دا سبب بنیا۔ یوحنا نے حق اک مقصد لئی دسیا اے؛ ”تاں جے تھی ایمان لیا نو“ حق تے۔ ایہہ کلمے یوحنا دی انجیل داپورا مقصد دسدے میں جیڑے ویسے نیں جو س نو زرنے سانوں تصوراتی غلطی جو س مذہبی منطقیات آکھدے میں دے خلاف خبردار کرن دا سراسر ارکیتا پر جو س یوحنا نے خود آکھیا ”ایہہ ایس لئی لکھے گئے نیں کہ تھی ایمان لیا نو یسوع ای مسیح ابن خدا اے تے تھی ایمان لیا کے اوہدے ناں توں جاتی پانو“ (یوحنا 20:31)۔ یوحنا چاہو تاں داسی کہ اوہنوں پوہن والے اوہدی پیش کیتی گئی تجویزاں سمجھن تے یقین کرن۔ اتھے ہی آکھدا اے کہ یسوع دے بارے وچ حق اوہ اے جیدے وچ سانوں مکئی لئی ایمان لیا نو ناظروری اے تے تے اوہنے تن تھاق، تن تجویزاں دی وضاحت نال نشاندہی کیتی: یسوع ای مسیح اے؛ یسوع رب داپتر اے؛ تھی اوہدے ناں توں جاتی پانو۔ تجویزاں تے ایمان دے وچکار تعلق نوں سمجھنا بہت ضروری اے۔ جیڑا ساڈی مکئی دا اگلا آلہ اے۔ ایمان والی شے ہمیشہ اک تجویز اے۔ کوئی بندہ کسے انج دی شے تے ایمان نہیں لیا سکدا جیڑی تجویزی نہ ہووے اتھوں تیکر کہ ایہہ غیر تحریری ہووے۔ جے میں آکھاں ”زکھ“ عبارت دے بغیر تے ایہہ سمجھن والی یاں یقین کرن والی شے نیں۔ اک تصویریاں تصویر ہلے تیکر یقین کرن والی یاں سمجھن والی شے نیں۔ بائبل رب دا کلام اے نہ کہ تصویر۔ ایہہ اوہ کلام اے جیڑا شروعات وچ سی ایہہ کوئی جذبہ یاں مورتی نہیں اے۔ انجیل آکھدی اے ”شروع وچ کلام سی“ ایہہ نہیں آکھدی کہ ”شروع وچ درد سی۔“

دانیل دے اسباق

ایہہ سچائی کہ تصویراں تے تصور اپنے آپ وچ تے عبارت دے بغیر اکلے اکھر کوئی حق ظاہر نہیں کردے جھال نوں دانیل دی کتاب دے پہلے چھ باباں وچ واضح طور تے دیکھیا جاسکدا اے؛ 2 باب وچ بیوقد نیر دا خواب بیان کیتا گیا اے:

تے بادشاہ نے اوہناں نوں آکھیا، ”میں اک خواب دیکھیا تے میری روح خواب نوں جان لئی بے تاب اے۔“

فیر کلدانی نے آرامی وچ بادشاہ نوں آکھیا، ”اے بادشاہ زعدہ باد۔“

فیر کلدانی نے آرامی وچ بادشاہ نوں آکھیا، ”اے بادشاہ زعدہ باد۔ اپنے ملازماں نوں خواب سناو تے اسیں تدبیر پیش کراں گے۔“

بیوقد نیر نے جواب دتا، ”میرا فیصلہ اٹل اے۔ جے توں میوں خواب تے اوہدی تدبیر بارے نہ دسیا تے تیہاڈے ٹکڑے کردتے جاہن گے تے تیہاڈے گھراں نوں راکھ دا ڈھیر بنا دتا جاوے گا۔ تاہم جے تھی میوں خواب تے اوہدی تدبیر دے بارے وچ دسیو گے تے تھی میرے ڈولوں تھے

انعام تے بوہت عزت پانو گے۔ اس لئی میوں خواب تے اوہدی تدبیر بارے میوں دسو۔“

اک لمی کہانی نوں مختصر کرن لئی محافظاں دے سربراہ دے نال دانیئل وچ آیاتاں جے بے بیلون دے باقی ذہین بندیاں دے نال قربانی دین توں بچیا جاسکے تے دعا کیتی کہ رب اوہدے تے خواب دے مطلب ظاہر کرے۔ رب نے انج ای کیتا تے دانیئل نے اوہدا شکر کیتا۔

رب داناں ہمیشہ بابرکت رہوے تے طاقت تے حکمت ہمیشہ اوہدی ای اے۔۔۔۔۔ اوہ عقلمند نوں حکمت تے سمجھ بچھ وائے نوں فہم عطا کردا اے۔ اوہ گہری تے پوشیدہ شیواں نوں ظاہر کردا اے۔ توں میوں حکمت تے طاقت عطا کیتی تے میوں اوہدے بارے وچ علم دتا جیدے بارے وچ میں تیرے توں دریافت کیتا۔ جیوس کہ توں میوں خواب دے ہم بارے علم دتا۔

دانیئل نے بادشاہ دے خواب دے تصور نوں بیان کرن دے عمل جاری رکھیا۔ بادشاہ سونے، چاندی، کانسی، لوہے تے کھلی دے تصور دے مطلب نوں نہیں جان داسی۔ اوہنے فیر خواب آنون تے غور کیتا کیوں جے اوہ نہیں جان داسی کہ اوہدے وچ اک مطلب سی۔ ظاہر اے کہ اک تصویر ہزاراں اکھراں توں بوہتی قیمتی نہیں ہوندی۔ اک تصور تے تصویر نہ ای حق اے تے نہ ای سچ اے۔ ایہہ ساڈی سمجھ لئی ناکافی اے تے اکھراں تے تجویزاں وچ لہدی تفصیل ضرورت اے۔ صرف تجویز وچ ہو سکدی اے۔ پرا تھے ایہدے توں وی ودھ کے اے۔ بادشاہ دے پہلے خواب وچ صرف اک گونگا تصویر ای نہیں اے۔ بلکہ اک واقعاں واقعات دا سلسلہ اے۔ اک پتھر پندے نال ٹکراؤ ہوندا اے تے تصویر تجڑے ٹکڑے ہو جاند اے۔ پرا واقعاں نوں سمجھن لئی ایہنے ناکافی ہوندے نیں جھے کہ تصور۔

تصور تے واقعات دونوں تحریری تے غیر تجویزی میں تے بادشاہ نوں کوئی علم نہیں کہ ایہناں دا کیہ معنی اے یاں ایہناں دا کیہ معنی ہو سکدا اے۔ واقعات تے تصورات دونوں اکھراں تے تجویزاں وچ وضاحت دی لوڑا اے۔ مطلب تے حق نوں صرف اکھراں تے تجویزاں وچ بیان کیتا جاسکدا اے۔ جیز اخدا نے دانیئل اتے بادشاہ نوں دین لئی ظاہر کیتا۔ 12 صرف تجویزاں سچیاں جھوٹ ہو سکدیاں نیں۔

5 باب وچ اک ہور بادشاہ بلشاز ر دیوار اتے ہتھ دی لکھائی ویکھدا اے تے ایہوں سمجھ نہیں پاند ا۔ ساڈا رب سچ دی سمجھ نوں ودھاوے گا کیوں جے ہن نظر یہ صرف تصویریاں واقعہ دانیئل اے بلکہ اصلہ تحریر دے تے فیر وی بادشاہ نہیں سمجھدا۔ ”جیز اس تحریر نوں پوہے گاتے میوں ایہدی تدبیر بارے آگاہ کرے گا اوہوں ارغوانی لباس پہنایا جاوے گاتے سونے دی زنجیری اوہدے گل وچ پانی جاوے گی، تے اوہ سلطنت دا تاج بادشاہ ہووے گا۔“ اک واری فیر دانیئل دا بلاوا آیا تے اوہنے تحریر نوں پوہیا: ”مینی، مینی، ٹیکل، اپہار سن۔“ اکیلے اکھراں بلشاز لئی گھٹ سن تے دو جیاں نے اپنے کھانے دے موقعے تے ایہوں دو جیاں نے ایہوں نوں کہہ دے خواب دے تصورات تے واقعاں دے طور تے پیش کیتا۔ تے ایہدی وجہ ایہہ ای سی کہ اوہ تجویزی نہیں سن۔ جیوس کہ میں پہلاں آکھیا عبارت تے وضاحت دے بغیر اکلے اکھراں تے نہ ای جھوٹ۔ اوہ ادبی طور تے بے مطلب ہوندے نیں۔ پرا رب نے دانیئل نوں لازمی تجویزاں نال آگاہ کیتا۔

12 شاید کچھ لوک اعتراض کردے نیں کہ انداز تے جسمانی رد عمل وی مطلب فراہم کردے نیں۔ پرا وہ انج نہیں کر سکدے جد تک کہ اوہناں دا مطلب پہلاں بیان کیتا تے تجویزاں وچ سمجھیا نہ گیا ہووے۔ فیر اوہ سمجھیاں گیاں تجویزاں دے اختصار دے طور تے عمل کر سکدے نیں۔ انج ای جیوس عبارت وچ اکلے اکھراں کردے نیں۔ یسوع نوں گردتار کرن والا جان داسی کہ یہودہ دے چمن دا کیہ معنی سی صرف اس لئی کہ یہودہ نے تجویزاں وچ پہلاں ای دس دتا سی کہ ایہہ کبڑی شے دی علامت اے۔ چمن اک انداز، شاہدی دی اک علامت سی کہ کبڑے بندے نوں پھڑنا اے بوہت ساریاں ثقافتاں وچ ایہہ پہلاں ای پتہ اے کہ چمن اک محبت دی نشانی اے۔ اکلے اکھراں دی طراں انداز خود توں کوئی حق بیان نہیں کر سکدے۔ جیوس چمن تے جسمانی رد عمل دے نال نال دو جے انداز اک ثقافت توں دوجی ثقافت وچ بدل جاندا اے۔ امریکیاں دے دو جے ممالک دا سفر اپنے لئی دو جیاں ثقافتاں دے کچھ اندازاں تے خصوصیتاں دیاں تجویزاں وچ معلومات حاصل کرن وچ بہتر اے۔ گر جاگھر وچ روٹی کھانیاں

شراب پین داکمیل خود توں کوئی مطلب یاں حق بیان نہیں کردے۔ ایہہ علامتاں میں چیزیاں حق دی نشاندہی کردیاں میں جہاں نوں صرف تجویزاں
 وچ ظاہر کیتا گیا اے۔ ایس لئی خداوند داکھانا کسے واعظ دے رائیں وضاحت کیتے بغیر مشاہدہ نہیں کیتا جاسکدا۔
 دائیل اوہناں تجویزاں نوں بلشاز ربادشاہ نوں آکھدا اے:

ایہہ بر اکھر دی تعمیر اے

مینی: رُب نے تیرھاڈی بادشاہت دا حساب کر لیا اے تے ایہوں تم کردتا اے۔ ٹیکل: تیرہا نوں تکوی وچ تو لیا گیا اے تے موقع پایا گیا اے
 - پیر: ایس تیرھاڈی بادشاہت نوں وڈ دتا گیا اے تے میڈیز تے فارسیاں نوں دے دتا گیا اے۔

دائیل نے بادشاہ نوں تن حق دے نیں چیزیاں کہ تن تجویزاں نیں۔ ہن بادشاہ نوں پہلی واری سمجھ آ نو دی اے تے اوہوں پتہ چلد اے کہ
 ایہدے توں پہلاں بوہت جذباتی سی: اوہدے گھٹنے ٹکر رہنے سن تے اوہ چیخ تے رو رہیا سی۔ نہ ای ایس واضح تجربے نے تے نہ ای ایس جذبے
 میں اوہوں حق عطا کیتا ایہناں اکلیاں اکھر اں نے ایہوں حق عطا نہ کیتا، دیوار تے ہتھ دی لکھائی دے واضح عجوبے نے وی اوہوں حق نہ عطا
 کیتا۔ صرف دائیل دیاں واضح تجویزاں اہم دے لائق تے سچ سن۔ دائیل دے پہلے چھ باب سا نوں علمیات تے تجویزی ظہور دے نظر پے دے
 انمول سبق دیندے نیں۔ پُر جھے مبصر اں نوں میں پوہیا ایس نقطے نوں پھر نظر نہ آئے۔

ہور بائبل دیاں تجویزیاں

ہن پرانے عہد نامے توں شروع کردیاں ہونیاں اوہناں آیتاں ول واپس آمد دے آل چیزیاں سچ تے حق دی وضاحت کردیاں نیں۔ تکوین
 42:16: "اک نوں اپنے وچوں گھلو۔ کہ تیرھاڈے بھرا نوں لیا تے تے تیرھاڈے وچوں باقی وید رہو کہ تیرھاڈیاں گلاں ایہہ ویکھن لئی ازماں
 جاہن کہ کہیہ تھی سچ آکھدے او۔" (ہن آئی وی)۔ یوں ولایقینا مصر دابادشاہ یوسف اے جیرہ اپنے بھایاں نال مخاطب اے۔ پہلی گل ایہہ اے
 کہ حق اوہ اے جھوں دسیا جاسکدا اے: ایہد اکھر اں وچ اظہار کیتا جاسکدا اے۔ دو جا ایہہ کہ اکلے اکھر نیں سن جیرہ اوہدے بھراواں نے
 بولے کہ یوسف ازما رہیا اے بلکہ بیان تے تجویزاں نیں جویس "کہ تیرے خادم 12 بھرا کوعان وچ اکواوی بندے دے پتر نیں تے ویکھ ساریاں
 توں نکا آج دے دیہاڑے ساڈے باپ دے کول اے تے اک گواچ گیا اے۔" "نیو کنگ جیمز پوہدا اے: "اپنے وچوں اک نوں گھلو تے
 اوہوں اپنے بھرا نوں لیاں دیو تے تھی قید وچ بند رہو گے تاں جے تیرھاڈیاں گلاں نوں ازمایا جاسکے کہ کہیہ تیرھاڈے وچ کوئی سچائی اے۔۔۔۔۔" اتھے
 حق اوہناں وچ اے جیرہ اوہناں دے ذہن وچ اے تے اوہناں اکھر اں نوں ازما اوہناں نوں ازما اے۔ اوہناں دے ذہن ایہناں تجویزاں نوں
 سمجھدے تے ایہد اظہار کردے نیں۔

تشبیہ شرع 13-14: "بدا طور بندہ تیرھاڈے وچکار نکل چکے نیں تے اوہدے شہر دے باشندیاں نوں ایہہ آکھدے ہونیاں ترغیب دتا گیا "جانو
 تے دو جے خداواں دی خدمت کرو جہاں نوں تھی نہیں جانیا۔ فیر تھی دریافت کرو گے، بھو گے تے مستقل مزاجی نال پچھو گے تے جے ایہہ اصل وچ
 سچ تے یقینی اے تے انج دی حقارت تیرھاڈے وچکار مرتکب ہوئی۔ ایس پیرے وچ جیرہ "سچ تے یقینی" اے اوہ تجویزاں: "اک حقارت تیرھاڈے
 وچکار مرتکب ہوئی۔" انج دا ای ہور انج دا ای استعمال تشبیہ شرع 4:14 تے 2:22 وچ ظاہر ہونیا اے۔

راعوت 3:12: "ہن ایہہ سچ اے کہ میں اک ولی آں۔۔۔۔۔" اتھے وضاحت نال بیان کیتا گیا اے جیرہ سچ اے اوہ تجویزاں، "میں اک ولی
 آں۔"

2 تیموٹیل 7:28: "تے ہن اے خداوند خدا توں ای رُب ایس تے تیرا کلام برحق اے۔۔۔۔۔" اتھے انجیل وضاحت نال آکھدی اے کہ "سچ" اک

والے نال مخاطب اے تے آکھدی اے کہ میرا روٹی ہون دادعوئی حقیقی اے۔ ”حقیقی دولت“ دا معنی اے کہ دولت آکھدی اے کہ ”اسیں دولت آں تے ساڈا دولت ہون دادعوئی حقیقی اے“ تے انجی ”حقیقی پرستار“ تے ”حقیقی نور“ دے نال وی اے۔ ایہہ سارے اکھر سچ دا علامتی استعمال کردے نیں۔ تے اوہ ایہہ وکھان وچ ناکام ہونے کہ اکھر سچ تے دولت حق مناسب تے ادنیٰ طریقے نال تجویز دے علاوہ کسے ہور شے اتے لاگو ہوندے نیں۔

اتے حق دا اک ہو روی استعمال اے جیڑا یقینا ہر کسے دے ذہن وچ آوند اے۔ ایہہ مسیح دا بیان اے کہ ”حق تے حیاتی دارستہ میں آں۔“ کہیہ ایہہ بیان ایسے ای دعویٰ دی تردید نہیں کردا کہ صرف تجویزاں ای راست ہو سکدیاں نیں کیوں جے یقیناً مسیح کوئی تجویز نہیں اے۔ اور پھر بھی وہ کہتا ہے ”میں حق ہوں؟“

پہلے تو میں یہ نشاندہی کرتا ہوں کہ اس ایک کے علاوہ بھی بہت سی ایسی آیات ہیں جو خدا کو حق کے طور پر بیان کرتی ہے:

تعمیرہ شرع 4:32: ”وہ چنان ہے۔ اس کی صنعت کمال ہے کیونکہ اسکی گل راہیں صداقت کی ہیں۔ خداوند وفادار ہے اور ہدی سے مبرا ہے وہ صدیق ہے اور دیانت دار ہے۔“

زور 5:31: ”اے خداوند خدا میں تجھ پر بھروسہ کر سکتا ہوں، میں اپنی جان تیرے ہاتھ میں سوپتا ہوں۔ مجھے بچالے۔“

اشعیا 65:16: ”پس جو کوئی زمین پر اس نام سے برکت چاہے گا وہ خدا نے امین کی برکت پائے گا۔ اور جو کوئی زمین پر اس کی قسم کھائے گا وہ خدا نے امین کی قسم کھائے گا۔ کیونکہ پہلی مصیبتیں بھول گئیں اور میری آنکھوں سے پوشیدہ ہوئیں۔“

یوحنا 14:17: ”۔۔۔ روح الحق جسے دیکھا نہیں سکتی کیونکہ نہ اسے دیکھتی ہے اور نہ اسے جانتی ہے لیکن تم اسے جانتے ہو کیونکہ وہ تمہارے ساتھ رہتا ہے اور تم میں ہوگا۔“

یوحنا 15:26: ”مگر جب وہ وکیل آئے گا جسے میں تمہارے لئے باپ کی طرف سے بھیجوں گا۔ یعنی روح الحق جو باپ سے منبث ہے تو وہ میری گواہی

دیگا۔“ یوحنا 16:13: ”لیکن جب وہ یعنی روح الحق آئے گا تو وہ ساری سچائی کے لئے تمہاری ہدایت کرے گا۔ کیونکہ وہ اپنی طرف سے نہ کہے گا۔ لیکن جو کچھ سنے گا وہی کہے گا۔ اور تمہیں آئندہ کی خبر دے گا۔“

1 یوحنا 5:6: ”یہ وہی ہے جو پانی اور خون سے آیا یعنی یسوع مسیح جو نہ فقط پانی سے بلکہ پانی اور خون دونوں کے وسیلے سے آیا تھا۔ اور جو گواہی دیتا ہے

وہ روح ہے کیونکہ روح سچائی ہے۔“ ان آیات میں نہ صرف خدا کو حق کے طور پر بیان کیا گیا ہے بلکہ روح کو حق کے طور پر بیان کیا گیا ہے۔ ہم آیت میں پہلے پوچھتے ہیں کہ مسیح نے کہا کہ وہ حق ہے۔ اب کتاب خواں کو ضرور فیصلہ کرنا چاہئے کہ کیا یہ انداز ادبی ہیں یا علامتی۔ مزید یہ کہ اگر یہ

بیانات علامتی ہیں تو ان کا ادبی طور پر کیا مطلب ہے؟ اور اگر یہ ادبی ہیں تو کیا انجیل میں ہمارے پاس بہت سے دعوے نہیں ہیں کہ حق بندوں کی دولت ہے صرف تجویز نہیں اور یہ کہ حق ایک ذات ہے نہ کہ تجویز؟

مبصرین بار بار یا شاید عام طور پر یہ اندازہ لگاتے ہیں کہ ان آیات میں سچ اور حق کے الفاظ علامتی طور پر استعمال ہونے ہیں نہ کہ ادبی طور پر۔ پس جب مسیح کہتا ہے کہ وہ حق ہے تو اس کا ادبی طور پر مطلب ہوتا ہے کہ وہ مکمل حق کا وسیلہ ہے۔ اور یہ یقینی طور پر سچ ہے کہ مسیح، روح القدس اور خدا

مکمل حق کا وسیلہ ہیں۔ لیکن کیا مسیح کا یہی مطلب ہے؟ اگر مسیح محض یہی کہ رہا تھا کہ وہ مکمل حق کا وسیلہ ہے لیکن خود حق نہیں تو پھر ناگزیر دلالت یہ ہے کہ وہ کچھ اور ہے۔ حق کے پیچھے کچھ اور۔ اور یہ ہمیں دوبارہ علماء کے بے نورا قابل علم کی طرف لے جاتا ہے جو محض ہمارے لئے ناقابل علم نہیں

ہے بلکہ جیسا ڈیو میسین نے نشاندہی کی ہے اس کے لئے بھی ناقابل علم ہے۔ اگر خدا ترانے سے پرے ہے تو وہ اپنے بارے میں بھی کسی چیز کا اثر نہیں کر سکتا اور نہیں جان سکتا کہ وہ کیا ہے۔

اس لئے ہم یہ ضرور کہیں گے کہ جب انجیل خُدا، مسیح اور روح القدس کو حق کے طور پر بیان کرتی ہے تو وہ ادبی طور پر کہتی ہے۔ گورڈن کلارک نے اپنی کتاب ڈی جوہانین لوگوز میں اس بصیرت کو استعمال کیا ہے یہ وضاحت کرنے کیلئے کہ کیوں یوحنا نے مسیح اور انجیل بالخصوص نوشعہ اور تجویز جس کی مسیح نے تعلیم دیکر حوالہ دینے کیلئے وہی یونانی لفظ لوگوز استعمال کیا ہے۔ اس کے لفظوں اور لوگوز میں کوئی فرق نہیں ہے کیونکہ اس کے الفاظ ہی کلام ہے۔ ”میرے الفاظ روح اور زندگی ہیں۔“ یہ اس بات کی بھی وضاحت کرتا ہے کہ کیوں پولوس نے کہا ہے کہ ”ہم مسیح کی سوچ رکھتے ہیں۔“ انجیل کی تجویزوں میں ہمیں خدا ہی کی نصیحتیں ملتی ہیں۔ یسوع پر ایمان لانے کا مطلب اس کی کہی ہوئی باتوں کا یقین کرنا ہے۔ مسیح نے یوحنا 5:46-47 میں یہ واضح کر دیا ہے ”کیونکہ اگر تم موسیٰ کا یقین کرتے تو میرا بھی یقین کرتے۔ اس لئے کہ اس نے میرے ہی حق میں لکھا ہے لیکن جب تم اس کے نوشتوں کا بھی یقین نہیں کرتے تو میری باتوں کا یقین کیونکر کرو گے؟“ موسیٰ پر یقین کرنا اس کی لکھی گئی تجویزوں کا یقین کرنا ہے۔ یسوع پر یقین کرنے کا مطلب اس کی (اس وقت کی) بولی ہوئی تجویزوں پر یقین کرنا ہے۔ اس پیغام کے پیچھے کچھ بھی غیر تجویزی نہیں ہے جس سے ہمیں گورنایا حساب لگانا ہے۔

انجیل دے مطابق حق ہمیشہ اور صرف تجویزی ہے۔ انجیل میں ایسا کچھ نہیں جو یہ بتائے کہ حق فوری، واقع، تصویر، تصویر یا جذبہ ہے۔ وہ پیرے جو یہ کہتے دکھائی دیتے ہیں کہ حق تجویزوں کے علاوہ کچھ اور ہے وہ لفظ حق کا علامتی استعمال ثابت ہوئے ہیں۔ اگر انجیل کو محفوظ کیا جائے اور پھیلایا جائے تو اسے صرف تجویزی حق کے ادبی سانچے میں محفوظ کیا جاسکتا ہے۔ کیونکہ نجات پولوس نے ہی کے کلام میں ہے ”اور سچائی دی پہچان تیکر پانچن“ (1 تیموتاؤس 2:4)۔